

Zarządzenie Nr 16/2014
Dyrektora Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego
w Wyrzysku
z dnia 10 października 2014 r.
w sprawie wprowadzenia procedury obserwacji zajęć
w Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Wyrzysku

I. Podstawa prawna:

1. Ustawa z dnia 7 września 1991r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572 ze zm.)
2. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 października 2009 r. w sprawie nadzoru pedagogicznego (Dz. U. z 2009 r. Nr 168, poz. 1324) z późn. zm.
3. Plan nadzoru pedagogicznego w Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Wyrzysku.

II. Zasięg obserwacji:

1. Obserwacji podlegają wszystkie formy zajęć dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych z uczniami.
2. Formy pracy z rodzicami uczniów.
3. Zajęcia wszystkich nauczycieli, wychowawców i opiekunów.
4. Wszystkie klasy i zespoły uczniów.

III. Celem obserwacji jest:

1. Analiza rozwoju wiedzy, umiejętności i postaw uczniów.
2. Gromadzenie informacji o pracy nauczyciela w celu dokonywania oceny jego pracy lub udzielania pomocy.
3. Inspirowanie i wspieranie nauczycieli w realizacji zadań dydaktycznych i wychowawczych.
4. Gromadzenie informacji w procesie ewaluacji i kontroli wybranych obszarów pracy szkoły.
5. Podniesienie jakości pracy szkoły.
6. Badanie realizacji programów nauczania i innych programów przyjętych do realizacji.
7. Badanie stopnia realizacji podstawy programowej.
8. Przestrzeganie praw ucznia.
9. Kontrola przestrzegania zapisów w Statucie szkoły, w tym WSO.
10. Realizacja wniosków i zaleceń Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej.

IV. W szkole prowadzone są obserwacje:

1. **Diagnozująca** - w przypadku diagnozy wybranych umiejętności uczniów w danym roku szkolnym - to obserwacja uczniów, ich wiedzy, umiejętności i postaw, służy obserwacji aktywności (zachowań) uczniów na lekcji, spowodowanych określonymi działaniami nauczyciela.
2. **Doradczo-doskonaląca** (wspomagająca) - to obserwacja warsztatu pracy nauczyciela, sposobu planowania pracy, konstrukcji lekcji, wykorzystania środków dydaktycznych, indywidualizacji nauczania, motywowania uczniów do nauki, właściwego oceniania itp. Jej celem jest diagnoza mocnych i słabych stron pracy nauczyciela i pomoc w doskonaleniu umiejętności metodycznych obserwowanego nauczyciela.
3. **Problemowa** - w przypadku prowadzenia ewaluacji w wybranym zakresie pracy szkoły.
4. **Oceniająca** - w przypadku nauczycieli podlegających procedurze oceny pracy w danym roku szkolnym lub podlegających procedurze oceny dorobku zawodowego za okres stażu w procesie awansu zawodowego.
5. **Kontrolna** - nie zapowiedziana, wynikająca z niepokojących symptomów lub skarg rodziców.

V. Szczegółowe cele, tematykę i harmonogram obserwacji na dany rok szkolny ustala dyrektor szkoły i przekazuje do wiadomości nauczycielom do 15 września każdego roku szkolnego.

VI. Obserwację zajęć mogą prowadzić:

1. Dyrektor szkoły.
2. Wicedyrektor.
3. Kierownik Szkolenia Praktycznego
4. Doradca metodyczny - na prośbę nauczyciela, lub na prośbę dyrektora i za zgodą nauczyciela.
5. Wizytator - w procesie ewaluacji zewnętrznej.
6. Opiekun stażu - zgodnie z ustalonym z nauczycielem odbywającym staż planem współpracy.

VII. Obserwacja (poza kontrolną i oceniającą) jest zapowiadana, a jej przebieg jest uzgadniany z nauczycielem podczas rozmowy przed obserwacją.

VIII. W przypadku zajęć, na których prezentowane są osiągnięcia uczniów, na obserwację mogą być zapraszani nauczyciele, inni uczniowie, rodzice (lekcje otwarte).

- XI.** Obserwację poprzedza rozmowa, która odbywa się nie później niż dwa dni przed obserwacją. W trakcie takiej rozmowy:
1. Ustalone są szczegółowe cele obserwacji.
  2. Nauczyciel wypełnia arkusz zawierający temat, cele i przebieg zajęć, które będą podlegać obserwacji (zał.1)
  3. Nauczyciel przekazuje osobie obserwującej dokumenty i informacje wynikające z rodzaju i celu obserwacji.
- XII.** W trakcie obserwacji nauczyciel musi posiadać dokumentację wynikającą z charakteru obserwowanych zajęć (dziennik lekcyjny, dziennik zajęć pozalekcyjnych, plan wynikowy, program nauczania, a dodatkowo w przypadku nauczycieli stażystów i kontraktowych scenariusz lub konspekt lekcji).
- XIII.** W trakcie obserwacji osoba obserwująca zajęcia w żaden sposób nie ingeruje w ich przebieg. Podczas obserwacji dyrektor lub inna osoba obserwująca zajęcia zapisuje spostrzeżenia w przygotowanym arkuszu obserwacji.
- XIV.** Obserwacja zakończona jest rozmową, która odbywa się w ciągu trzech dni od dokonanej obserwacji. Podczas rozmowy nauczyciel dokonuje samooceny przeprowadzonych zajęć, tj.:
1. Ustosunkowuje się do wykonania ostatnich zaleceń;
  2. Analizuje przygotowanie się do lekcji (zajęć);
  3. Ustosunkowuje się do przebiegu i wyników lekcji (zajęć);
  4. Ocenia stopień osiągnięcia celów i swoją rolę na lekcji (zajęciach);
  5. Analizuje dostrzeżone sukcesy, a także niedociągnięcia, błędy, trudności, niepowodzenia, określa ich przyczyny.
  6. Dalsze omawianie obserwowanych zajęć polega na:
    - a) Wskazaniu mocnych stron zajęć.
    - b) Omówieniu słabych stron zajęć.
    - c) Sformułowaniu wspólnych wniosków.
    - d) Ustaleniu ewentualnych działań doskonalących i terminu ich realizacji.
    - e) Podpisaniu przez nauczyciela i osobę obserwującą zajęcia arkusza obserwacji.
  7. Po rozmowie obserwujący ustala z nauczycielem treść zapisów, jakie znajdą się w arkuszu obserwacji lekcji (zajęć) w części „pochwały/zalecenia” i ustalane są dalsze działania zmierzające do korygowania błędów. Nauczyciel wymienione w arkuszu

zalecenia realizuje w możliwie najkrótszym czasie lub terminie określonym przez obserwującego.

8. Dokumentacja obserwacji ma charakter służbowy i jest przechowywana przez dyrektora szkoły. Nauczyciel ma prawo wglądu w dokumentację dotyczącą jego zajęć.
9. W sprawach nieuregulowanych procedurą ostateczną decyzję podejmuje dyrektor szkoły.

XV. Zarządzenie obowiązuje z dniem ogłoszenia.

Załączniki :

1. Arkusz przed obserwacją
2. Arkusz obserwacji lekcji
3. Arkusz obserwacji lekcji wychowania fizycznego
4. Arkusz obserwacji zajęć opiekuńczo-wychowawczych
5. Arkusz obserwacji zajęć pozalekcyjnych
6. Arkusz podsumowujący dla nauczyciela
7. Arkusz imprezy / uroczystości szkolnej
8. Arkusz obserwacji zebrania z rodzicami
9. Arkusz obserwacji lekcji otwartej/ koleżeńskej

.....
(podpis dyrektora szkoły)

ARKUSZ PRZED OBSERWACJĄ

Cel obserwacji .....

1. Imię i nazwisko nauczyciela .....
2. Data obserwacji ..... Klasa .....
3. Rodzaj zajęć .....
4. Planowana tematyka zajęć .....
5. Treści z podstawy programowej .....
6. Cele ogólne lekcji (w tym treści nauczania zawarte w Podstawie Programowej):
.....
.....
.....
7. Umiejętności, które będą kształcone w trakcie zajęć wynikające z podstawy programowej
.....
.....
8. Założone cele operacyjne (przewidywane osiągnięcia):
UCZEŃ:
.....
.....
.....
9. Zaplanowane metody pracy:
.....
.....
10. Zaplanowane formy pracy:
.....
.....
11. Zastosowane materiały, pomoce dydaktyczne:
.....
.....
12. Zaplanowane sposoby sprawdzenia pracy domowej uczniów:
.....
.....
13. Czy zostaną zastosowane odrębne zadania dla uczniów zdolnych oraz uczniów mających trudności w nauce? Jakież?
.....
.....
.....
.....

14. W jaki sposób zostanie dokonane podsumowanie lekcji oraz sprawdzenie stopnia realizacji założonych celów?

.....
.....

15. Planowany przebieg zajęć:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ARKUSZ OBSERWACJI LEKCJI

1. Imię i nazwisko nauczyciela .....
2. Data obserwacji ..... Klasa .....
3. Przedmiot .....
4. Temat .....

I. Ocena realizacji podstawy programowej, programu, planu pracy:

- a) Podstawa programowa (zakres realizacji danego tematu lekcji)
.....
.....
- b) Program nauczania (zakres realizacji danego tematu lekcji)
.....
.....
- c) Czy realizacja tematu lekcji wynikała z bieżącej realizacji planu wynikowego?
.....
.....
- d) Inne uwagi
.....
.....

II. Realizacja celów:

- a) Czy nauczyciel uświadomił (przedstawił) uczniom cel lekcji?
.....
- b) Czy są czytelne dla ucznia?
.....
- c) Inne uwagi
.....

III. Dobór metod:

- a) Adekwatność metod do tematu lekcji:
.....
- b) Wykorzystanie różnych źródeł wiedzy:
.....
- c) Czy służą aktywności uczniów:
.....
- d) Inne uwagi
.....

IV. Relacje interpersonalne na lekcji:

- a) uczeń-nauczyciel
.....
.....
- b) uczeń-uczeń
.....
.....

V. Indywidualizacja:

- a) Czy nastąpiło zróżnicowanie pracy? .....

- b) W jaki sposób uczeń zdolny? .....
- c) W jaki sposób uczeń z trudnościami (opinia PPP, orzeczenie itp.) .....

VI. Ewaluacja:

- a) Czy dokonano oceny wiadomości, umiejętności uczniów? .....
- b) W jakiej formie sprawdzono poziom opanowania umiejętności i wiadomości? .....
- c) Czy sprawdzono osiągnięcie celów: .....

VII. Zadanie domowe:

- a) celowość zadania domowego: .....
- b) zróżnicowanie pracy domowej: .....
- c) zgodność z tematem lekcji: .....

VIII. Organizacja lekcji: .....

IX. Formy pracy na lekcji: .....

X. Ład i porządek w klasie: .....

XI. Ocena przygotowania do lekcji (konspekt, wykorzystanie pomocy dydaktycznych itp.).....

XII. Uwagi .....

podpis nauczyciela

podpis obserwującego

ARKUSZ OBSERWACJI LEKCJI WYCHOWANIA FIZYCZNEGO

Imię i nazwisko nauczyciela.....

Data obserwacji ..... **Klasa** .....

Temat .....

.....

Miejsce zajęć: .....

Cele lekcji:

A – umiejętności .....

B – motoryczność .....

C – wiadomości .....

D – postawy .....

Metody nauczania: .....

Formy pracy: .....

Tok lekcji (czas): dobór ćwiczeń w poszczególnych częściach

Część wstępna .....

Część główna .....

Część końcowa .....

Obserwacja pracy nauczyciela:	Uwagi
Przygotowanie miejsca ćwiczeń	
Dobór tematu lekcji	
Uświadomienie uczniom celu i zadań lekcji	
Realizacja celów lekcji	
Etapy lekcji (tok lekcji)	
Dobór metod nauczania do zadań lekcji	
Dobór środków dydaktycznych do zadań lekcji	
Wykorzystanie środków dydaktycznych	
Różnorodność zastosowanych metod i form	

Organizacja pracy (manewrowanie grupą, aktywizacja)	
Gospodarowanie zasobem sił uczniów (krzywa natężenia)	
BHP podczas zajęć	
Wykorzystanie czasu zajęć	
Przekazywanie informacji	
Zaangażowanie nauczyciela	
Postawa (sposób objaśniania, dykcja, modulacja głosu, sprawność osobista)	

Obserwacja ucznia:	Uwagi
Interakcja N-U (atmosfera)	
Dyscyplina	
Sprawność reagowania	
Takt pedagogiczny	
Zrozumienie instrukcji	
Zaangażowanie	
Realizacja zadań	
Stopień opanowania zadań	

Komentarz obserwującego zajęcia: .....

.....

.....

.....

podpis prowadzącego

podpis obserwującego

ARKUSZ OBSERWACJI ZAJĘĆ OPIEKUŃCZO – WYCHOWAWCZYCH

Imię i nazwisko nauczyciela .....

Data obserwacji .....

Uczeń / uczniowie .....

Lp.	Kryteria	Spostrzeżenia i uwagi
1.	Poprawność merytoryczna. Treść zajęć: •przygotowanie rzeczowe nauczyciela •zgodność tematu z programem pracy dla ucznia •logiczny układ treści zajęć	
2.	Organizacja zajęć: •racjonalne wykorzystanie czasu •sprawność organizacyjna nauczyciela •dobór form pracy z uczniem •dobór, przygotowanie i umiejętność wykorzystania środków dydaktycznych •troska naucz. o poprawną postawę fizyczną •troska nauczyciela o poprawność języka (mówionego i pisanego)	
3.	Poprawność prowadzonych zajęć: •uświadczenie uczestnikom celów zajęć •motywowanie ucznia/ów do pracy •aktywizowanie ucznia/ów przez nauczyciela (sensomotoryczne, emocjonalne, werbalne, intelekt.)	
4.	Dodatkowe walory względnie ujemne cechy lekcji.	

PODSUMOWANIE:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

*podpis nauczyciela**podpis obserwującego*

ARKUSZ OBSERWACJI ZAJĘĆ POZALEKCYJNYCH

Imię i nazwisko nauczyciela: .....

Rodzaj zajęć: .....

Data obserwacji: .....

Liczba uczniów zapisanych: .....

Liczba uczniów obecnych na zajęciach: .....

Temat zajęć: .....

Obserwacja pracy nauczyciela i ucznia:

Metody pracy: .....

Formy pracy: .....

Przygotowanie nauczyciela do zajęć: .....

Aktywność uczniów: .....

Umiejętność współdziałania uczniów w grupie: .....

Atmosfera pracy: .....

.....

Mocne strony prowadzącego: .....

.....

.....

.....

Słabe strony prowadzącego: .....

.....

.....

Wnioski dyrektora: .....

.....

.....

Zalecenia: .....

.....

.....

podpis prowadzącego

podpis dyrektora

ARKUSZ PODSUMOWUJĄCY DLA NAUCZYCIELA

Imię i nazwisko nauczyciela.....

Data obserwacji ..... Klasa .....

Rodzaj zajęć .....

1. Stopień osiągnięcia założonych celów :

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

2. Poziom i zakresy współpracy pomiędzy uczniem/ami a nauczycielem:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

3. Mocne strony zajęć:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

4. Strony wymagające poprawy lub udoskonalenia:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

podpis nauczyciela

podpis obserwującego

ARKUSZ OBSERWACJI IMPREZY/UROCZYŚCÍ SZKOLNEJ

Nazwa imprezy/uroczystości: .....

Rodzaj imprezy:

- sportowa
- artystyczna
- okazjonalna

Zakres imprezy:

- klasowa
- szkolna
- międzyszkolna
- gminna
- rejonowa
- inne

Data: .....

Miejsce imprezy: .....

Forma:

- Apel
- Spotkanie
- Dyskoteka
- Przegląd muzyczny, teatralny
- Turniej sportowy
- .....
-

Impreza / Uroczystość:

- Zaplanowana w kalendarzu imprez szkolnych
- Z inicjatywy nauczyciela
- Z inicjatywy dyrektora
- .....

Cele imprezy/uroczystości:

.....

Osoba odpowiedzialna: .....

Osoby współodpowiedzialne: .....

.....

Przebieg imprezy:

1. Oprawa artystyczno – plastyczna .....
2. Oprawa muzyczna .....
3. Organizacja sportowa .....
4. Inne .....
5. ....

Zadania nauczyciela:

.....
.....
.....
.....
.....
.....

Zadania uczniów:

.....
.....
.....
.....
.....
.....

Założenia i osiągnięcia imprezy uroczystości:

.....
.....
.....
.....
.....
.....

Wnioski i uwagi:

.....
.....
.....
.....
.....
.....

Rekomendacje dyrektora/obserwatora:

.....
.....
.....
.....
.....
.....

data i podpis nauczyciela

data i podpis dyrektora

ARKUSZ OBSERWACJI ZEBRANIA Z RODZICAMI

Imię i nazwisko nauczyciela: .....

Data zebrania: ..... **Klasa:** .....

Frekwencja: .....

Liczba uczniów w klasie: ..... / liczba rodziców na zebraniu .....

Temat wiodący zebrania: .....

.....

Cele:

.....

.....

.....

Obserwacja pracy nauczyciela-wychowawcy:

1. Formy komunikowania się z rodzicami: .....

.....

2. Ważność poruszanych zagadnień, związek z pracą szkoły: .....

.....

3. Organizacja zebrania: .....

.....

.....

4. Atmosfera, wzajemne relacje: .....

.....

.....

.....

Wnioski:

.....

.....

.....

Zalecenia:

.....

.....

.....

Podpis nauczyciela-wychowawcy:

podpis hospitującego:

ARKUSZ OBSERWACJI ZAJĘĆ/LEKCJI OTWARTEJ, KOLEŻEŃSKIEJ

Nazwisko nauczyciela: .....

Data: .....

Rodzaj zajęć: .....

Klasa: .....

Uczestniczący w obserwacji: .....

Zgodność celu lekcji z realizowanymi w szkole koncepcjami pedagogicznymi i planami rozwoju zawodowego nauczyciela/Koncepcji pracy szkoły: .....

Cel główny zajęć określony przez nauczyciela: .....

Cele operacyjne w odniesieniu do standardów wymagań egzaminacyjnych określonych przez nauczyciela:

- a) .....
- b) .....
- c) .....
- d) .....

Oczekiwane osiągnięcia uczniów podane przez nauczyciela w formie zoperacjonalizowanej:

- a) .....
- b) .....
- c) .....

Uwagi, zalecenia:

.....
.....
.....

podpis nauczyciela

podpis dyrektora